

פרוטוקול מס' 28/ד

מישיבת ועדת הכלכלה

מיום ב' כ"ה באייר תשי"ט - 2.6.59

בשעה 11.15

נוכחים:

- ב. אבניאל - היו"ר
- מ. אונא
- מ. אולמרט
- ע. איכילוב
- י. אסא
- ש. בז'רנו
- ע. דגני
- א. וילנסקה
- י. כמים
- ש. שורש
- א. תלמי

מר זמנים:

- ד"ר ידין
- מר נוימן
- מר וירשובסקי

סדר היום:

חוק המים - הסתייגויות
החברים בסעיפים 119-129

=====

היו"ר ב. אבניאל:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה.
לפי כל הסימנים נגמור את החומר המונח על שולחן
הוועדה עד תום מושב הכנסת. זה כולל את חוק המים, חוק מועצת הירקות,
והצעה לסדר היום העומדת על שולחננו בדבר "קייזר פרייזר", והשימוש בנפט
במוניות. ישנם גם כמה דיונים כלליים שצריכים לסכמם במידה ונצליח - נעשה
זאת. אם לא - אין בכך שום אסון.

ברצוני להקריא לחברים מכתב שקיבלתי מחבר-הכנסת
איכילוב, בנוגע למקרה שקרה בישיבה האחרונה. אני מצטער על המכתב הזה,
ובפרט על הסגנון בו נכתב. מר איכילוב יכולה היה לכתוב את אותו התוכן
ללא כל איומים. הסגנון מיוחד כנראה לכל אדם, ואין לבוא בטענות אליו.

לגוף הדברים. בהיות שאנו באמת מסיימים את החוק
ויש בידינו שהות, אם אינני טועה, לפי דברי היועצים המשפטיים יש לנו שהות
של שבועים עד שהם יכינו את הצעת החוק, אני מציע שאחרי שבסיים את החוק
ניתן לחבר-הכנסת איכילוב זכות להשלמה, ויביא בפנינו כל מה שהוא רוצה.
אם בעקבות דבריו תדרש הצבעה, אצביע עוד פעם. אני סבור שאין כל צורך
מכיוון שכל העניינים היו לא-רק במליאה אלא גם בוועדת המשנה, ושם מר
איכילוב עשה את מיטב המאמצים לשכנע. אינני חושב שכדאי להכנס בענייני
כאלה לזריזויות, ובפרט שעצם העניין לא יסבול, כי החוק גמור.

מ. אולמרט:

אני לא מתנגד לטיכום על היושב-ראש. אני מרגיש - באופן אישי - שזאת פגיעה בחברי הוועדה. ישבנו, דנו, הקדשנו זמן, וזמננו הוא יקר. אני מעריך את תוצון של מר איכילוב לקיים את הדיון, אבל באותו יום הפסדנו שעתים יקרים ללא כל צורך. לא מתנגד אם לא אהיה נוכח בישיבה בה ידונו בענין זה.

מ. אונא:

אני מבקש לשמור על פרוצדורה המקובלת. אם ר. ים לדון עוד פעם בסעיפים, יש החלטה מפורשת על רביזיה. אנו מבקש לציין את הסעיפים עליהם רוצים לעשות רביזיה, ולגרוך הצבעה שאנו עושים רביזיה.

ע. איכילוב:

אני לא יכול לחייב לענות על ההנמקה שלי. המכסימום שאני יכול לדורש, שתהיה הצבעה אחרי ההנמקה שלי, כי אם לא תהיה הצבעה אין שום טעם בהנמקה.

אני מבין את חבר-הכנסת אונא. לאור היחס בעבודה בחוק המים במשך כל הדיונים, בהודעה שלו אין משהו חדש עבורי. לעומת זאת חבר-הכנסת אולמרט אומר: אני אעזוב את הישיבה כהפגנה ולא אשתתף בה. מותר לי לאמר שגם מבחינה עניינית וגם מהבחינה הפרלמנטרית זה לא הגון. דברי אונא הם בהתאם לפרוצדורה המקובלת בכנסת, ללא כל קשר לסכסוך שהיה בישיבה הקודמת, בקריה. אני לא מתנגד להצעת חבר-הכנסת אונא.

לגבי הסעיפים הקשורים בהסתייגויות שלי, אני מודיע שלא אשתמש בכולם, אלא רק בחלק מהם. אבל אם יש צורך מבחינה פרוצדוראלית לעשות ליגליזציה של הטיפול על אותם הסעיפים של ההסתייגויות שלי, עליהם אני מציע הצעת רביזיה.

מ. אולמרט:

אם הישיבה הבאה תהיה לפי הצעתו של חבר-הכנסת אונא, ותהיה החלטה מקרונית על רביזיה, אשתתף באותה ישיבה כמו כל חברי הוועדה. אבל לא הנמקה ולא דיון.

היו"ר ב. אבניאל:

אני פונה בעל-פה אל החברים. היות ויש בידינו הזמן לחזור על ההסתייגויות, נקדיש ישיבה אחת נוספת לשמיעת ההסתייגויות של חבר-הכנסת איכילוב. אם כתוצאה מהדיונים של מר איכילוב נשנה סעיף, נשנה את ההכנה הטכנית של החוק, וזה לא שייך לאיכילוב ולא לוועדה. אני מניח שזה פה אחד וזה מוסכם.

ה ח ל ט ה

הוחלט לקיים רביזיה ולדון מחדש במספר הסתייגויות של חבר-הכנסת איכילוב, אשר לא נדונו בהשתתפותו בישיבה האחרונה בקריה.

ס ע יף 119

ע. איכילוב:

ההסתייגות רשומה בצורה מאד מקוצרת. ההסתייגות שלי מדברת, לא על פיננסי שני השופטים, אלא על קביעת הרשימה. אני אומר שאת הרשימה לא שר החקלאות ימנה אלא שר המשפטים.

משמעות הסתייגותי. קודם כל אני יוצא מתוך השקפת יש עד כמה שאפשרות, יותר אחידות בהכרונות ובניהול המשפטי בישראל. לדעת שר המשפטים שהוא הממונה על כל מה שכתוב "משפטים" בישראל, חייב למנות גם את הרשימה הזאת. אפשר לבוא ולהגיד: מה שר המשפטים מבין בעניני מיס? הן מומחה לחוק, לתחוקה.

הכנסת הוציאה חוק די קדוש, כחוק הגנת-הדייר. לפני זה היו בתי דין לשכר דירה. גם שם הכסיס היה שאחד שופט, ושנים מנציגי הציבור. אני מבין ששם השופט בוחר מנציגי הציבור שנים, ואת הרשימה קובע שר המשפטים, והחוק קובע ממי הוא מקבל את המועמדים אשר מתוכם הוא את אלה שאפשר להשתמש בהם כשופטים.

שם היה דבר אחד אשר אני מניח שהתגברו עלינו, כי לגבי המושב של בעלי בתים ומשכירי דירות, יש מושגים, ישנם ארגונים, והיתה השאלה: איך ידע השר מי מייצג דיירים?

לגבי המים הדבר יותר ברור. ידוע מי מייצג את צרכני המים, אין מה שהיה לא ברור כמו בחוק הגנת הדייר, ואין פירוש יחשף לייצוג של דיירים. החוק קבע ששר המשפטים קובע את הרשימה אשר מחוכה בוחרים אחד כך את אלה השופטים. אין לי שום דבר נגד שר החקלאות, והנציגים בוודאי לא. אני מדבר על ענין טכני. לא יתכן שבחוק הזה נעשה דבר הפוך ממה שעשינו בחוק הגנת הדייר. משאירים את זה בידי הבעל האחראי בפני הכנסת על המשפט בישראל.

ישנה נקודה שאין אנו יכולים להתעלם ממנה. אומרים שבארץ ישראל בדרך כלל מקובל שיש ערבוב תחומים בין הסמכות המחוקקת, הסמכות המבצעת והסמכות השיפוטית, ואומרים, שבארץ ישראל הסמכות השיפוטית לא נפגעה מההשפעה של הסמכות המבצעת. בניגוד למה שיש בארצות אחרות. אומרים שמבחינה זאת אשורנו וטוב לנו. בחוק הגנת הדייר השארנו את הקביעה על הסמכות השיפוטית - ואנו בדמנו ובנפשנו בעד הפרדה מהסמכות המבצעת - בידי מי שבפני הכנסת אחראי וממונה על סידורי הסמכות השיפוטית.

ש. שורש: הטענה של חבר-הכנסת איכילוב יכולה להיות פורמלית. שם המשפטים ייוועץ בענין מיני נציגי הציבור עם שר החקלאות. כי הכוונה כאן במינוי נציגי הציבור. אינני רואה את הפחדים של חבר-הכנסת איכילוב. אין פה ערבוב בין הסמכות המחוקקת ובין הסמכות המשפטית. אני חושב שיהיה הרבה יותר טוב, שאת האנשים - נציגי הציבור - ימנה שר החקלאות לאחר התייעצות עם מועצת המים, כי גם לו היתה הסמכות הזאת ניתנת לשר המשפטים, גם כן היו הולכים בדרך זו. אין הענין הזה דומה לחוק הגנת הדייר. חוק הגנת הדייר זה ענין כללי, וזה ענין שמקימים בית-דין ספציפי לבעיות מיוחדות. פה מצינים רשימה, ושופט בית הדין המחוזי קובע את הסדר, לאחר ששר החקלאות קובע בהתייעצות עם מועצת המים, את הנציגים. לדעתו זה בסדר גמור.

מר נוימן: זה קיים גם בחוק הניקוז. הצלחנו לשכנע את שר המשפטים שענין המים דרוש בקיאות וידיעה בנושא הזה, כי יהיו גם דברים קטנים וגם דברים גדולים. שר המשפטים נתן לשכנע את עצמו והוא הבין שבכדי שהמשפטים יהיו קולעים למטרה וגם צודקים ומעשיים, יש צורך לתת להרכיב את הרשימה הזאת לשר החקלאות.

מ. אולמרט: ישנם חוקים שיש בהם שופטים ציבוריים. בכל ענין, אי הם מתפנים?

ד"ר ידנין: אם אפשר לדבר על קו כללי, בדמה לי שבנוגע לנציגי הציבור, תמיד השר הממונה על החוק, מבחינה עניינית, יש לו יד בזה. חוק הגנת הדייר הוא חוק של משור המשפטים, ולכן מופיע שם שר המשפטים לא בגלל זה שהוא שר המשפטים אלא בגלל שזה השר הקשור לנושא. בחוקי העבודה, ביטוח לאומי, שם מופיע שר העבודה, כי הוא הממונה על הענין הזה מבחינה עניינית. האם השופט ממונה תמיד שר המשפטים.

ה ח ל ט ה

הסתהיגות לחבר-הכנסת איכילוב

א. וילנסקה: ההצעה שלי שבית הדין יהיה מורכב משופטי שלום. אני מוותרת על ההצעה.

ה ח ל ט ה

הסתהיגות לחבר-הכנסת א. וילנסקה.

מ. אונא:

בכמה הזדמנויות אמרתי כבר, שבבתי דין כאלה רוצים לקצר את הפרוצדורה. אני טבור שבענין הזה רצוי להשאיר את הפרוצדורה השלמה של בית הדין. הדברים הם מדי חשובים ומדי מסובכים, וצריכה להיות - לפי דעתי - מסגרת משפטית שלמה, גם אם זה לא ממש מקשה על הענינים. לפי דעתי כדאי לקחת את ההכבדה הזאת לטובת השירות הענינים. על כן אני מציע למחוק את הסעיף הזה. פירוש הדבר: לאפשר פרוצדורה רגילה.

ע. איכילוב:

אני רוצה להוסיף לדברי מר אונא מספר משפטים. אני חושב שהסעיף הזה חמור מאד. זה סעיף נגד הצדק. מתי על פי רוב אנשים מסכימים לנוסחה הזאת שאין צורך בהוכחות, ודבר זה מתבסס על החוקים של חוק הראיות במדינה? רק כשהם הולכים מרצון טוב לבוררות. ואז קובעים שמה שכחוב כאן, בית הדין יהיה רשאי לקבל כראייה. זה לא קשור לכל החוקים האחרים של ההוכחה והראיות.

פה אנו מדברים על דברים שבית המשפט יצטרך לפסוק, והוא לא יראה את זה ברצון טוב. אני אומר שזה חשוב מאד. אבל היות וישנם דברים חשובים יותר כמו: לקחו ממישהו אדמה לא בצדק, הרסו למישהו משהו ולא התחשבו ביחס לפיצויים, זה לפי בנין החוק יכול להיות קשור גם למפיק בנוגע לזכויות של המים.

ספרתי לכם את המקרה הזה, ואתם צחקתם, אמנם לא מתוך זלזול. אבל בקרה אני התפשרתי עם חברת ההשקאה שהיא חברת הירקון, שהיא היום חברת החשמל שהיא היום המדינה. התפרשתי אתה במובן זה שהסכמתי לא לשאוב מים מהירקון על אף שיש לי פסק דין של בית דין עליון של מדינת ישראל המכיר בזכותי, חמורת הספקה של מים. והיום אני מקבל את המים במחיר כזה שעולה לי פחות מגרוש קוב מים, כאשר המחיר לחקלאים אחרים עולה 3 או 4 גרוש קוב מים. אבל יש כאלה שלא התפשרו ולא רצו לוותר. היום הם עושים סקנדל. אין להם מים מהירקון כי גובה המים יורדים. מחר, לפי חוק המים, יבוא אותו אכר לבית המשפט כדי ללחום על הזכות שלו, והוא, מנקודת ראות פרטית אינו עושה את החישוב של העברות המים. הוא יודע שהוא 60 שנה יכול היה לקחת מים מהירקון, ועכשיו אין לו מים. הוא יבוא והתדיין על זכות המים. הוא יזכה במשפט, כי גם לי יש פסק דין דומה בענין עקרוני. הוא יביא לבית הדין את אותו מסמך מלפני מאה שנה מזמן הסולטן התורכי. בית המשפט יגיד: זה לא מעניין אותי, ההוכחות לא מעניינות אותי, ההוכחה שלוקחים את המים לנגב זה בשבילי קובע. לפי הנוסח המופיע בסעיף הזה, לא תוכל להשתמש בדוקומנטציה הזאת בפני בית הדין. אלה הן עובדות הקיימות היום. בית הדין לא מכיר בזה. אבל אילו היה בא אותו אדם לבית דין דומה הדין על סמך ההוכחות וחוק הראיות והיה מביא את כל הדוקומנטציה הזאת מזמן הסולטן, הוא יכול מבחינה משפטית לזכות בהגנה שלו על זכות המים.

בגלל כל זה אני בעד במחיקת הסעיף הזה.

ד"ר יודין:

הסעיף הזה נתקבל בחוק הניקוז. הוא נמצא גם בחוקים אחרים. היתה תמיד התנגדות לסעיף הזה, והכנסת תמיד קיבלה את הסעיף באותם החוקים שמכימים מן גופים כאלה שצריכים לדון בדבר כזה. היתה התנגדות והכנסת לא קיבלה את ההתנגדות הזאת.

נראה לי שדווקא התביעות שחבר-הכנסת איכילוב רוצה להגן עליהן, זקוקות מאד מאד לסעיף הזה, מפני שזה לא נכון להגיד שהסעיף משחרר את בית הדין מלגבות עדות. ברור שהוא צריך לבסס את פסק הדין על סמך עדות. ואם אותו אדם מביא גם את הקושנים של הסולטן, בית הדין לא יכול להתעלם מהקושנים. במידה וכן, הוא יכול ללכת לערער ולטעון מחדש. הסעיף מאפשר להביא בפניו גם תביעות שאינן מבוססות על הקושנים של הסולטן. כך שנראה לי שהתובעים יהיו זקוקים לסעיף הזה. הסעיף הזה קיים כבר 8 או 9 שנים הוא לא הביא לידי שום תוצאות. אני חושב שהוא נכון גם כאן.

היו"ר ב. אבניאל:

לי נדמה שבמידה והסעיף הוא לטובת האזרח הנפגע חייבים לתמוך בו. אבל אם זה איננו כך, לא הייתי חומק מהענין. אני שואל את היועצים המשפטיים: האם הסעיף בניסוחו זה מכוון כך ורק להקל על הנפגע?

ד"ר ידין: אני לא חושב שיכולה להיות כוונת הוועדה לקבל סעיף הפועל בכיוון אחד של הצדיים. יכול להיות שהאזרח יסתמך על הסעיף הזה, ויכול להיות שהצד השני יסתמך על הסעיף הזה. אני לא חושב שיכול להיות סעיף שיאפשר לאזרח להביא עדויות ומלבד עדויות אלה, המדינה לא יכולה להביא דבר נגדו.

אפשר לתקן את הסעיף. אפשר היה לנסח אותו כמו שהוא מנוסח בחלק מהחוקים שהוא כולל אותם, לא בצורה כל כך סתמית כי אם בתוספת שבית המשפט צריך לציין את המקרים שבהם צריך לפרט מדוע סטה מהכללים והוא מאפשר ביתר קלות לאינטרסציה של הערעור לבדוק מחדש את העניין. למעשה בית הדין יעשה זאת גם מבלי שהסעיף המיוחד יגיד זאת.

היו"ר ב. אבניאל: מציעים תיקון, שנקבע בנוסח שלנו שבית הדין חייב לפרט את הנימוקים במקרה שהוא סוטה ומקבל סטייה שלא היתה מתקבלת על ידי בית המשפט.

ה ח ל ט ה

התיקון המוצע נחקל פה ואחד.

ס ע י ף 123

א י ן ה ס ת י ג ו י ו ת

ס ע י ף 124

ש. שורש: אולי נתפשר לקבל את ההצעה השנייה של מר איכילוב בקשר לשר המשפטים, בלי לקבוע את האגרות? את האגרות שר המשפטים יקבע.

ע. איכילוב: מר שורש מוכן לקבל את סעיף 2 ולמחוק את סעיף 1. כשאני הצעתי את סעיף 2 הייתי עקבי להסתייגות שלי בסעיף 119. שם אמרתי ששר המשפטים ימנה את הרשימה, ופה: שר המשפטים יקבע את המשכורת שלהם.

היו"ר ב. אבניאל: אלה שני דברים כל שנים שבהחלט לא היית צריך להזכירם.

ע. איכילוב: לסעיף 1. מה שאני אומר לא נוגע לחוק המים אלא לקו הכללי של הכנסת, וזה נמצא כבר בחוקים שונים. אני בכל החוקים וגם בחוק הזה, שולל את מתן החופש מהשר לקבוע את שעור המס. אני שולל זאת לחלוטין. אני לא מוכן לתת לאיזה שר להחליט על גובה המס. מה זה למעשה אגרה? אגרה זה מס.

היו"ר ב. אבניאל: וכל פעם זה יכול להפך למס.

ע. איכילוב: אני יכול להביא כל מיני דוגמאות. מסים על אזרחי המדינה, המוסד היחידי שצריך לפסוק בעניין זה זאת הכנסת. לא שר. זה לא תקנות של ביצוע. תשלום לאגרה זה מס. אני מדבר על הביצוע בחוק. אני מבין שהשר יעשה את החשבון. רק מחר ישנה הצעה לסדר היום המופנית לשר הפנים, בדבר הסמכות שיש לו להחליט שפספורט זה לא 5 לירות אלא 20 לירות לשנה, והיתר יציאה זה לא 5 או 10 לירות אלא 40 לירות. נתנו לשר את הקביעה, וראינו מה יצא מזה. אני מוכן לתת לשר סמכות להשתמש בה בגבולות של 3, 5 או 2 לירות, אבל לא ל-20 ו-40 לירות. אני לא יודע מה הוא יגיד מחר. אני לא מוכן לתת את האפשרות הזאת לשר.

מה יהיה האסון אם היה כתוב שאגרת המשפט עולה כך וכך? אני מוכן לקבל הצעה לשתיים, שלוש או חמש לירות.

ד"ר ידין: יכול להיות שחבר-הכנסת איכילוב הרבה פעמים התנגד לסמכות שר המשפטים לקבוע אגרות בבית המשפט, אבל

על כל פנים אף פעם לא הצליח בהתנגדותו. היום ישנה הסמכות הזאת לשר המשפטים והיא ניתנת לו בכל החוקים הדנים בבתי הדין, אם זה בית דין לשכירות או לענייני אחרים. ואין להבין מדוע שר המשפטים בענין המים יצא מגדרו ויקבע סכומים פנטסטיים. אני מתנגד להגבלת הסמכות באופן עקרוני.

שנית. זה לא ענין של שתיים או שלוש לירות. יכול להיות שבהרבה מקרים זה יהיה אחרת. יכולים להיות גם מקרים שהאגרה תהיה יורה אחת או לפי הערך. האגרה לא מוגבלת בסכום אבסולוטי אלא בנוייה על ערך הענין. כל הענין הזה לא ניתן להגבלה מראש, ומפני זה לא צריכים לקבל את ההצעה. במידה ואנו מוסרים את זה לשר המשפטים אין סכנה שהענין ינוצל. שר המשפטים מטיל את זה בהתחשב עם ענין המשפט. הייתי מציע לא להתפשר בענין הזה.

ע. איכילוב: על עמדת העקרונית לא אומר. לדברי ד"ר ידין שאל קיבלנו בהרבה חוקים, זה אני יודע. ישנם דברים שהכנסת לא קיבלה אותם, ולא דווקא הצעותי.

האם מוכנים להתפשר על הנוסח: שיעור האגרות יאושר על ידי ועדת הכלכלה או ועדת הכספים? זאת נוסחתי להצעת הפרשה.

ש. שורש: אני לא מוכן.

ע. איכילוב: אם כן, זאת ההסתייגות האלטרנטיבית שלי.

היו"ר ב. אבניאל: מה הוא הגובה המכסימלי של האגרה? אגרות לפי אחוז מהערך מגיעות לסכומים גדולים. אם זה מגיע לאלפי לירות זה יכול להיפך למס.

ד"ר ידין: אני לא חושב שאפשר לדבר כאן על מס. לא כל אדם הולך לבית משפט, על כן זה לא יכול להיות מס, אפילו לא באותו המקרה כפי שהסביר אותו מר איכילוב, בענין משרד הפנים.

היו"ר ב. אבניאל: אם אנו מוחקים את הפיסקה: "ובדבר האגרות המשתלמות בבית הדין", מה הדין במקרה זה? האם זכאי שר המשפטים לפי חוק כללי הקיים במדינה לקבוע אגרות?

ד"ר ידין: לו הסמכות הזאת הייתה ניתנת לבתי הדין הכלליים, השלום והמחוזי, לא היה צורך בזה. כיוון שמקימים בית דין, יש אחר כך ספק אם ההוראות הכלליות מספיקות, ובגלל זה הוסיפו את המלים האלה.

היו"ר ב. אבניאל: אני מציע הצעה: אגרות המשתלמות בבית הדין, טעונות אישור של ועדת הכלכלה של הכנסת. בהיות ובאמת יכולות להיות אגרות המגיעות לסכומים עצומים, במקרה זה יש צידוק שתהיה אינסטנציה מסויימת שזה יהיה באישורה, או שהיא תייעץ או תקבע. אני מציע לנציגי הממשלה לקבל את הצעתי.

ד"ר ידין: אנו לא יכולים לקבל את הצעתך.

ש. שורש: אולי תסכימו לנוסח: בדבר האגרות המשתלמות בכל בית דין?

ד"ר ידין: אסור להגיד דבר כזה, כי אז שר המשפטים צריך לקבוע אותם.

היו"ר ב. אבניאל: ישנן שתי נוסחות. אחת הכתובה לפנינו. הגירסה השנייה - ההסתייגות של חבר-הכנסת איכילוב בווריאציה שלי. התוספת היא: ששעור האגרות טעונות אישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

ה ח ל ט ה

הצעת ח"כ איכילוב ואבניאל - נתקבלה

הסתייגות לשר המשפטים.

בסעיף ב' הוחלט לקבל את התיקון הבא: במקום שר החקלאות, צריך להיות: שר המשפטים.

ד"ר ידין: אני רוצה להציג בפני המליאה שאלה כזאת שלא הצגתיה בפני ועדת המשנה, כי חשבנו שיותר נוח

לדון בה במליאה.

דובר בפרק זה על בית דין לענייני מיס. בהצעת החוק היה הדבר הזה כוועדת שפיטה. בחוק הניקוז קיים מוסד כזה הנקרא ועדת שפיטה. מושג זה דומה, מקביל או אפילו זהה לבית הדין שהוקם בתוך חוק המיס. הרכב שני המוסדות שונה אולם התפקידים דומים, אם כי לא זהים, כי שניהם דנים בענייני מיס במובן הרחב, ואילו היו החוקים מגיעים לכנסת לא בנפרד, היה חוק אחד והיה מוקם מוסד אחד הנקרא: בית דין לענייני המיס, לפי הסעיפים שנתקבלו כאן, והוא היה דן גם בענייני המיס שמופיעים בחוק הניקוז.

ההצעה היא לאחד את הדברים האלה בצורה כזאת, שלא צריכים להיות שני מוסדות מקבילים, אלא יהיה מוסד אחד שיהיה מוסמך לדון גם לפי חוק הניקוז וגם לפי חוק המיס, והוא ידון בכל ענייני המיס. בין בניקוז ובין בעניינים כלליים.

אפשר לעשות זאת על ידי שבסוף החוק נקבע שבית הדין שהוקם לפי חוק זה, יהיה מוסמך לדון לפי חוק הניקוז, ובחוק הניקוז נבטל את הסעיפים המדברים על ועדת השפיטה. מבחינה טכנית אין קושי לבצע את הדבר.

היו"ר ב. אבניאל:

אני סבור שלא מספיק התעמקנו בנושא הזה. ירצו, יביאו הצעה לתיקון חוק הניקוז, אם משהו להכניס תיקון לאי-שלמות או לטעות שעשו בחוק

ד"ר ידין:

אני מסכים שאפשר לעשות את זה בדרכים שונות.

מ. אונא:

יש משהו המדבר בהחלט בעד הצעתו של ד"ר ידין. בדיון דיברנו על התיקון שצוי לתת לענין הזה אופי של בית דין, אבל לא כל כך עמדנו על הענין הזה. אבל ברור שצוי להעביר את כל הענין למסגרת אחת, ולתת לזה גושפנקה של בית דין. לחכות לזה שיגישו הצעת תיקון לחוק הניקוז, שנשנה שם, אני חושב שזה לא מעשי. על כן, אם מבחינה טכנית אפשר לעשות את זה בחוק זה, הייתי מצדד בעד הצעתו של ד"ר ידין, לעשות זאת.

ש. שורש:

גם לי נראה הדבר הזה. אני מציע שד"ר ידין ינסח הצעתו, וימציאה לחברי הוועדה. נראה לי שהדבר הזה צריך להיות מוסכם פה אחד על ידי חברי הוועדה. אם זה יהיה פה אחד - זה יעבור. אם זה יעורר התנגדות נפסח על זה.

היו"ר ב. אבניאל:

לגוף הדברים, אני מוכן לקבל זאת. אבל נראה לי מוזר שבחוק יסודי אנו הולכים להכניס תיקון

או תרופה למשהו אחר.

הייתי חומך בהצעתו של מר שורש. תביאו נוסח, ואם אחרי שיקול נראה שזה מתקבל על הדעת ונקבל זאת פה אחד, טוב; אם לא - יצטרכו להביא זאת לדיון בדרך אחרת.

ע. איכילוב:

יש לי שלוש הצעות.

הראשונה - בעקבות הסדר שהיושב-ראש קבע. אני מציע שמר וירשובסקי יכניס את הצעת ד"ר ידין לחוק, כאילו נתקבלה. באם היא לא התקבלה, נמחוק אותה.

השנייה - הצעת ח"כ שורש. נראה את הנוסח. באם אין קוץ עומד בסתירה לכל המבנה של החוק, ולא עומד בהתנגדות עניינית - יכול להיות שהתיקון יתקבל.

אני מציע שנקבל את הנוסח ההצעה בשבוע הבא.

ה ח ל ט ה

ההצעה התיקון של ד"ר ידין יבוא
למחוקתה, וזה להגשת ההצעה
והלחבתי ועדת הכלכלה

ד"ר ידין:
 ההבדל המהותי בין שתי הגירסות הוא זה, סעיף א' קובע רק קנס. סעיף ב' קובע גם כן קנס, אבל בשביל עבירה חוזרת גם מאסר.

הגיד סה השניה רוצה להעביר אחת מהעבירות המנויות בחלק הקל יותר של פסקה א' לתוך החלק החמור יותר של סעיף ב'.

ע. איכילוב:
 הערה אחת. הנוסח של הגירסות לא משקף את סיכומי הוועדה. לא כך סיכמנו.

התנגדתי לחלוטין לעונש המאסר. יכול להיות שטענתי לא נתקבלה, ואז צריכה היתה להכתב: הסתייגות לחבר-הכנסת איכילוב נגד עונש מאסר.

ההתנגדות השניה שלי היתה: הבחנתי הבחנה מוחלטת בבירור - ואם אינני טועה היא נתקבלה - שהיה בוועדה בין העונש לאחר פסק הדין, ובין העונש שבביצוע העבירה לאחר המשפט. אמרתי שבעד עבירות עד למשפט - ואין אני מבחין בין הקלאי או תעשיין - אין בעדם עונש. ואם לאחר פסק הדין העבירה נמשכת, והבאתי לדוגמה פסק דין על תנאי. שופט יכול להגיד: אני קונס אותך רק על תנאי. אם אחרי פסק הדין העביריך ממשיך בעבירה, אז: א. פסק הדין נכנס לתוקפו; ב. הוא מקבל בעד כל יום שהעבירה נמשכת אחרי פסק הדין, קנס של עד 100 לירות ליום. אם לא הסכמתם אתי בהצעותי אלה, היתה צריכה להרשם לי הסתייגות.

אני אומר באופן עקרוני. אני נגד מאסר, ואני נגד עונש בעד עבירה שבוצעה לפני המשפט. אני בעד זה שהעונש יהיה על תנאי, ואם העבירה חוזרת רק אז העונש נכנס לתוקפו. בעד כל יום נוסף שהעבירה נמשכת השופט יכול להחליט עד 100 לירות.

ד"ר ידין:
 היתה התנגדות לעונש המאסר, וכחוצאה מהתנגדות זאת צומצמו ההצעות הראשונות, ועונש המאסר מופיע עכשיו בסעיף ב', רק בעבירה שניה אחרי ההרשעה. ובסעיף ג', רק באותם המקרים שהוועדה היתה סבורה שיש צורך בעונש מאסר. העניין של קנס על תנאי לא עלה בוועדת המשנה, כי הוא לא קיים בכלל בשום חוק היום, ולא היתה הצעה להכניס צורת עונשין כזאת. יש אצלנו בחוקים רק מאסר על תנאי. אשר לקנס - או שמטילים אותו או שלא מטילים אותו.

היו"ר ב. אבניאל:
 נראה לי שחייבים להגיע לנוסחה מוסכמת שתוציא את עונש המאסר בכלל או תדחוק אותו למקרה מאד מאד רחוק. זה לא סימפטי לתת עונש מאסר על דבר כזה, פרט על ענין החוזר בלי סוף.

ש. שורש:
 בענין החוק הזה עלולות להיות עבירות חמורות מאד. אדם מזהם מים, מזהירים אותו - שום דבר. יכולות להיות תוצאות הפוגעות בכריאות או הגורמות להפחתת כמות המים, ועל כל אלה אדם ידע שהוא יקבל קנס. צמצמו את המקרים של מאסר רק לאותם המקרים החמורים.

קיים גם הדבר הזה של הרחעה. האדם צריך לדעת שזה לא הסתיים רק בקנס אלא גם בעונש מאסר.

היו"ר ב. אבניאל:
 אם נעלה את הקנס?

ש. שורש:
 ישנן עבירות נגד הציבור, לגזול מים מהשני, לפגוע ברכושו של האחר, מדוע שאדם לא יקבל מאסר בעד זה?

א. תלמי:
 אם לאדם אין 1,000 לירות לשלם, מה קורה?

היו"ר ב. אבניאל:
 הוא הולך למאסר. גם אם סירב לשלם - הולך למאסר. ולכן אני רואה בזה הרחעה של מאסר.

ע. איכילוב:
 את ההבחנה בין המקרים השונים, עשינו בסעיפים א', ב' ו-ג'. אני מציע: קנס על תנאי.

ד"ר ידין:
 לא קיים דבר כזה.

ע. איכילוב: ביחס ל-א' - אני מטכים שהעונש הוא 3,000 לירות קנס, והוא ישולם במקרה והעבירה חוזרת.

ביחס ל-ב' ו-ג', אני מציע שני דברים: במקום "עבר פעם נוספת דינו מאסר 3 חודשים וקנס 3,000 לירות", כאן זה לא על תנאי, אולם כאן אני מוציא את ענין המאסר, + עד 100 לירות על כל יום נוסף שהעבירה נמשכת. אני אומר שאפילו 3 חודשים אני לא מוכן להטכים לכך. הקנס יכול להיות אפילו 6,000, 7,000, 8,000 או 10,000 לירות, אבל בלי עונש מאסר.

אני מציע סעיף נוסף. ד"ר ידין יצטרך למצוא את הנוסח המדוייק שלו: ראה השו"פ שיש בעבירה משום סכנה לציבור, והוא ממשיך בעבירה חוזרת, גם מאסר".

י. כסיס: אני מציע לתח לשו"פ את הסמכות לחייב בקנס עד 3,000 לירות, בכל אחת מן הגרסות האלה בהתאם לסוג העבירה, מאחר שהעבירות אינן עומדות תמיד על בסיס אחד.

היו"ר ב. אבניאל: הצעתי כזאת:

א' - מקבלים את העונש של קנס ולא קנס על תנאי. ב' - מבטלים את עונש המאסר. ולעומת זאת, בכל המקומות שהעבירות חוזרות - אנו מגדילים את הקנס מ-3,000 ל-6,000 לירות.

ג. - נוסיף את הפיסקה המוצעת על ידי מר איכילוב והמדברת על אותם המקרים שיש בהם משום סכנה לציבור. רק במקרים אלה אפשר להטיל מאסר, ומשאירים את זה להחלטת השופט.

ד"ר ידין: אני מקבל את זה בעקרון. אבל לא בדיוק בנוסח שהוצע כאן. הכוונה בסעיף ג' היתה, לרכז את אותן העבירות שיש בהן משום פגיעה בציבור ועליהן להטיל עונש מאסר. הדרך לעשות זאת צריכה להיות על ידי פירוט הסעיפים, כלומר, יש צורך להכניס את הסעיפים, ואי אפשר להביא סעיף כזה האומר לשופט, שאם אתה רואה שהעבירה פוגעת בציבור, יש לך אפשרות להטיל מאסר, או אם אתה לא רוצה - אין לך אפשרות, ואז הוא לא יטיל מאסר אלא קנס.

היו"ר ב. אבניאל: אם נאתה מקבל זאת כעקרון, תביא בפנינו לישיבה הבאה, פירוט של אותם הסעיפים הפוגעים בציבור או שיש בהם משום פגיעה בציבור, ואשר עליהם יוטל מאסר.

מר נוימן: אני מקבל את זה.

מ. אונא: קיים ספק אצלי אם זה מספיק. כתוב בסעיף 74: "רשות מים חייבת לספק...". רשות המים מספקת לצרכן. זה לא נוגע לכלל הציבור, אבל זה יכול להיות מקרה חמור מאד.

מר וירשובסקי: לגבי רשות מים יש סמכויות אחרות אם היא לא פועלת כהלכה.

מ. אונא: גם במקרה כזה, אני חושב, יש צורך במאסר.

ש. שורש: העיר לי כאן מר נוימן הערה נכונה שכדאי שיקחו אותה בחשבון. אצלנו יכולה להיות בעיה. בארץ יש הרבה אורגניזציה, והכל מאורגן. יכול להיות שמישהו יפעל בשם אגודה. הוא לא ירתע בקנס. אבל אם הוא ידע שהוא יהיה צפוי למאסר - הוא ירתע.

ה ת ל ט ה

ד"ר ידין נחבקש להביא הצעה מתוקנת לישיבה הבאה, ברוח הסיכום של יושב-ראש הוועדה, ח"כ אבניאל.

ס ע י ף 129

מ. אונא: בסעיף זה הצעתי בזמנו להוציא את הסעיפים 1263 ו-1264 מהביטול. אם קיימת אפשרות לקבל זאת - מה טוב; אם לא - אני רושם לי הסתייגות. המדובר הוא בזכות שתיה, שאדם יכול לקבל ויש לו זכות לשתות מים. אף על פי שבאופן עקרוני אין הדבר נותן כל כך הרבה, אבל זה לא נראה לי יפה לבטל זכות אלמנטרית כזאת.

ה ח ל ט ה

הצעת ח"כ אונא לא לבטל את סעיפי המג'לה 1263-64 - נ ת ק ב ל ה

ע. איכילוב: הודעתי עוד בישיבת ועדת המשנה, שאני רושם לי הסתייגות לכל הסעיפים האלה, ואני מבקש להביא אותם סעיף סעיף, ואודיע מדוע לא אותר בכל סעיף וסעיף.

היו"ר ב. אבניאל: אני מציע, בעקבות דברי מר איכילוב, לעבור על סעיף סעיף מסעיפי המג'לה, ומר איכילוב ינמק את הסתייגותיו.

- סעיף 1235

ע. איכילוב: אני חוזר בי מהסתייגותי.

לסעיף 1236. אני בעד זה שהסעיף הזה לא יימחק. הדבר הזה קשור עם מקורות המים. לדעתי, כל עוד שמדבר סיני לא יושב כולו ויש בו עוד מעט מקומות עם מים, לדעתי מים אלה הם הפקר לכל אדם.

ש. שורש: זה בניגוד לכל החוק. כל החוק מבוסס על זה שלא יהיו הפקר.

ה ח ל ט ה

הסתייגות לח"כ איכילוב בסעיף 1236 של המג'לה.

ע. איכילוב: בסעיף 1237 - אני חוזר בי מהסתייגותי. בסעיף 1238 - אני בעד העקרון הזה.

ה ח ל ט ה

הסתייגות לח"כ איכילוב בסעיף 1238 של המג'לה.

ע. איכילוב: בסעיף 1239 - אודיע בישיבה הבאה אם יש לי הסתייגות.

בסעיף 1251 - אודיע בישיבה הבאה אם יש לי הסתייגות.

בסעיף 1262 - אין לסעיף הזה כל משמעות. סעיף 1263 - קיבלנו את החיקון של אונא. סעיף 1264 - אין לסעיף זה כל חשיבות.

סעיף 1267

מ. אונא: אני מציע להשאיר את זה.

ע. דגני: אי אפשר להשאיר זאת כך. אולי אפשר את להשאיר רק את החלק הראשון. את החלק השני - אי אפשר.

מ. אונא: אני מוכן לוותר על החלק של הבהמות.

היו"ר ב. אבניאל: למעשה קיבלנו קודם החלטה לקיים את זכות האדם, לא בהמות ולא דברים אחרים.

ד"ר ידין:

אני רוצה להפנות את תשומת הלב של חברי-הכנסת
אונא לסעיף 126 של החוק שאנו קיבלנו אותו.
ושם כתוב: "הוראות חוק זה אינן פוגעות בנוהג לקחת באקראי, מים בכד או בכלי
דומה, לשם שתיית המים, השקאת בעלי חיים והפעלת כלי רכב, בתנאי שלא תושג רשות
היחיד". ועדת המשנה הוסיפה את התוספת הזאת של "השקאת בעלי חיים והפעלת
כלי רכב", דבר שלא היינו בסעיפי המג' לה. בהשלמה לדבר הזה, יש צורך
למחוק את סעיף 126-68. כשחבר הכנסת אונא דיבר על השארית הסעיפים 126-64-3
לא התנגדתי לזה.

היו"ר ב. אבניאל:

אני מציע למד אונא למחוק בסעיף 126 את המלה
"באקראי", ואז אפשר למחוק את הסעיפים 126-68-68.

מ. אונא:

אם אני כותב: בתנאי שלא תושג רשות היחיד,
אני מבטל את כל העניין הקודם. ולכן אמרתי שאני
מוכן למחיקת כל התוספת על הבהמות, ואת החלק הראשון הייתי רוצה להשאיר.

ע. איכילוב:

חוק המג' לה בא להבטיח את האפשרות שאדם ובהמה,
במידה ויש מים בסביבה, יקבלו אותם. הוא לא
חייב להכנס לתוך הפרדס או הכרם, אבל אם יש בחוץ ברז, הוא לא יכנס פנימה.

מ. אולמרט:

אני חושב שהחלק השני מדבר על זכויות האיש להביא
בהמותיו. זה סעיף מסובך מאד, ואי אפשר לקבלו.

י. כסיס:

ישנם במדינה נחלים הזורמים בערוצים באורך
של 10 - 15 ק"מ, וחברת מקורות עצרה את הנחלים
האלה והעבירה את המים לצנורות. תושבי אותם שטחים שיש להם בהמות ואשר נהנו
מהמים האלה, נשארו עכשיו ללא מים. על כן מבקשים כאן שתינתן אפשרות של
פתיחת סילון מים, על מנת לאפשר לתושבי הכפרים הסמוכים להנות מהמים, גם לאדם
וגם לבהמה.

היו"ר ב. אבניאל:

ישנה תשובה למשאלה של מר כסיס במקום אחר
בחוק.

ש. שורש:

אפשר להוסיף בסעיף 126 סעיף ב': בכל מקרה
של תביעות, נציב המים יהיה מוסמך להסדיר את זה.
זה יענה גם על העניין שחבר-הכנסת כסיס עורר

היו"ר ב. אבניאל:

אני חושב שזה עונה.

ע. דגני:

אנו רוצים להבטיח כאן, שמים לשתיה חייבים
לתת בכל תנאי. אם אתה נותן את זה לנציב המים,
נציב המים איננו שם ואיננו יכול לתבוע את ה דבר הזה. הדבר הזה צריך להיות
קבוע בחוק.

ד"ר ידין:

אני מציע להשאיר את סעיף 126 של חוק, כפי
שנתקבל. כדי לבוא לקראת הדרישה של מספר
חברים, אני מציע לבטל את סעיף 126, אבל להשאיר את סעיף 126, מפני שהוא
מדבר באופן ספציפי על העניין שאנו רוצים להסדירו כאן. בצורה כזאת העניין
היה בא על תיקונו.

מר נוימן:

היה כדאי שלסעיף 126 של החוק יתווסף משפט
האומר: נציב המים חייב בכל מקום שזה ניתן,
שמי השתייה יהיו ברשות הרבים. ובמקום שהם אינם ברשות הרבים, הוא צריך למצוא
את ההסדר, שברשות היחיד, העניין הזה יותר.

היו"ר ב. אבניאל:

אחרי ששמעתי את הצעת ד"ר ידין, נדמה לי שהיא
טובה יותר. הוא נותן את הזכות לאדם לשתות
מים, ומצד שני, או אוסר עליך להכנס לקחת את המים, אלא הוא צריך להוציא לך
את המים. אם הוא מסרב להוציא לך את המים - אתה יכול להכנס ולקחת.

ע. איכילוב:

אני מצטרף להצעתו של ד"ר ידין.

י. כסיס:

אני עומד על זה ששתייה גם לאדם וגם לבהמה.

מר נוימן:

אני מבין את הצעתו של מר כסיס. יש חובה על מי שהכניס את המים-שהיו זורמים קודם בחילות פתוחות-לתוך צנורות, להשאיר מים לשתייה ולהשקאת העדר. אני מציע שהפרינציפ הזה יתקבל, ובתקנות המדברות על הקמת מפעל מים איזורי, שהדבר הזה יהיה כאלמנט בתכנון.

היו"ר ב. אבניאל:

האם חבר-הכנסת כסיס מקבל את הצעת מר נוימן?

א. חלמי:

בתוספת: או במקרים שימצאו לנכון.

היו"ר ב. אבניאל:

אין מקום לתוספת שלך. מדובר פה על דבר קונקרטי.

על נוסחה אחידה.י. כסיס:

על אף העובדה שהדבר יהיה רשום בתקנות, אין אפשר יהיה להבטיח שבכל מפעל איזורי יבוא הדבר

לידי ביצוע?היו"ר ב. אבניאל:

יש יהיו תקנות, יש ערעור וישנה ועדת עררים. במידה ותהיינה תביעות, הוא יוכל לתבוע לבירור לבית דין. יש הרבה מאד סייגים בחוק הזה נגד פגיעה באזרח.

י. כסיס:

האם אני יכול להבין מכאן שעמדת רוב ההוועדה שלילית לגבי הצעת?

היו"ר ב. אבניאל:

כן.

י. כסיס:

ישנם כפרים בהם המים זרמו לאורך של 5 - 7 ק"מ. מקורות עושה כיום דרכים כדי להגביל את המים האלה. משך אלפי שנים כל החושבים במקום, היתה להם זכות לקחת את פירוש הדבר שבעלי הבהמות יצטרכו לנדוד 5 ק"מ ולחזור הביתה כדי להשקות את הבהמות, מבארם או מהבאר שלידם.

היו"ר ב. אבניאל:

משאלתי היא. במידה והממשלה מקימה מפעלים ארציים או איזוריים בענין מים, שתהיה דאגה לבעלי הבהמות האלה, שיוכלו להשקות את בהמותיהם בכל מקום בו הם נמצאים.

מר נוימן:

את הצענו קודם, שחובה לקחת את האלמנט הזה בחשבון בהקמת מפעלים איזוריים. אני מציע שחבר-הכנסת כסיס יקח בחשבון, שאם מקודם כל אדם יכול היה, או כל בעל בהמה, לגשת לכל מקום, לחעלה, הוא לא יוכל לעשות את הדבר הזה להבא. אבל בכל תכנית איזורית או תכנית ארצית, תהיה חייבת הממשלה לדאוג לזה, שישוב בודד יקבל מקום שתיה והשקאה אלטרנטיבי.

היו"ר ב. אבניאל:

ואיך תבטיח את זה בחוק?

מר נוימן:

יש צורך להבטיח בחוק, במקום המתאים, שתכנית איזורית לא תאושר כל עוד לא תכלול את ההשקאה האלטרנטיבית של העדר.

היו"ר ב. אבניאל:

נדמה לי שזה עונה על בקשת חבר-הכנסת כסיס.

י. כסיס:

האם לישיבה הבאה אוכל לקבל את הנוסח מחדש?

היו"ר ב. אבניאל:

נמשיך בענין חוק המים בעוד שבועים. הישיבה נעולה.